



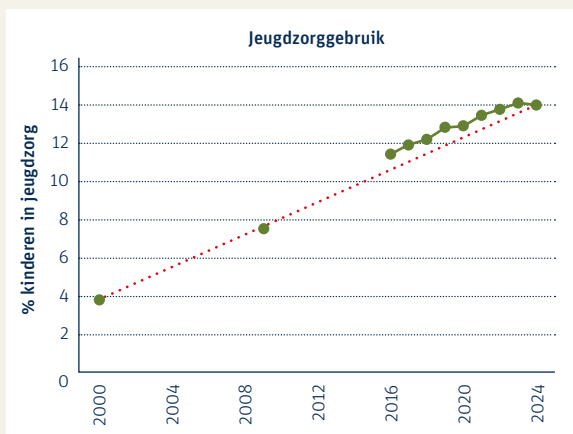
Verkiezingsprogramma 2026

Checklist gemeenteraadsverkiezingen voor een beter jeugdbeleid

In maart 2026 zijn de gemeenteraadsverkiezingen. Jeugdbeleid is daar een belangrijk onderdeel van. Want ieder kind moet gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien en gemeenten hebben hier veel invloed op. Jeugdbeleid kan ook veel ruimte innemen op de begroting. Kennis over wat werkt is daarom cruciaal. Er is veel wetenschappelijke en praktijkkennis over effectief jeugdbeleid beschikbaar. Met deze checklist kun je toetsen of er in jouw verkiezingsprogramma voldoende aandacht is voor effectief jeugdbeleid.

Vraagstukken voor gemeenten

Eén op de zeven kinderen in Nederland krijgt jeugdzorg. Kinderen geven een signaal af dat het niet goed met hun gaat. De omstandigheden waarin kinderen en jongeren opgroeien zal moeten verbeteren. Welke invloed heb je hierop als gemeente? Wat vraagt het van je gemeente om kinderen gezond, veilig en kansrijk te laten opgroeien? Hoe ga je om met het stijgend jeugdzorggebruik?



Vertrekpunt voor effectief jeugdbeleid

Deze checklist helpt je om als politieke partij inhoudelijke keuzes te maken op basis van kennis over wat werkt voor effectief jeugdbeleid. De kennis is verdeeld over drie vraagstukken waar gemeenten mee worstelen:

1. Hoe ga je als gemeente om met het groeiend jeugdzorggebruik?
2. Hoe weet je als gemeente wat er speelt bij de kinderen, jongeren en ouders in hun buurten en wijken?
3. Hoe kun je er als gemeente voor zorgen dat jeugdbeleid effectief is?



1. Hoe ga je als gemeente om met het groeiend jeugdzorggebruik?

Adviezen voor het verkiezingsprogramma:

- ☐ De gemeente legt niet de focus op wat er mis is met een kind, maar vraagt wat een kind van diens omgeving nodig heeft om zich goed te kunnen ontwikkelen. Het antwoord op groeiend jeugdzorggebruik ligt namelijk niet bij het bieden van nog meer jeugdzorg, omdat we weten dat de oorzaak vaak niet bij het kind ligt. Deze ligt vaker in de context waarin kinderen opgroeien, bijvoorbeeld door financiële problemen thuis of een onveilige buurt. [Meer info >](#)
- ☐ De gemeente kijkt breed naar wat kinderen en jongeren nodig hebben in hun ontwikkeling. Jeugdbeleid gaat namelijk verder dan alleen jeugdzorg. Jeugdbeleid gaat ook over gezondheid, vrije tijd, de school, de buurt waarin kinderen opgroeien, huisvesting en veiligheid. Al deze dingen horen bij elkaar. [Meer info >](#)
- ☐ De gemeente zet in op de pedagogische basis: een fijne omgeving om in op te groeien voor alle kinderen en jongeren. De gemeente faciliteert ontmoeting tussen ouders, waardoor zij steun kunnen krijgen uit hun eigen netwerk. [Meer info >](#)
- ☐ De gemeente investeert in preventief jeugdbeleid, zodat kan worden voorkomen dat problemen ontstaan of dat kleine problemen groter worden. [Meer info >](#)
- ☐ De gemeente vindt het belangrijk om te investeren in een goede opvoedomgeving. Niet alleen omdat het geld oplevert, maar omdat het waardevol is voor de toekomst van kinderen en jongeren. [Meer info >](#)
- ☐ De gemeente zet in op stevige lokale teams met voldoende expertise, zodat ze kunnen reageren op vragen van jongeren en ouders. De teams werken samen met basisvoorzieningen, zoals scholen en het jongerenwerk. Zo nodig kunnen zij specialistische hulp erbij halen. [Meer info >](#)
- ☐ De gemeente schakelt specialistische jeugdhulp erbij als de basishulp niet voldoende is. De specialistische hulp is van hoge kwaliteit en zo veel mogelijk onderbouwd. [Meer info >](#)
- ☐ Alle kinderen hebben het recht om thuis op te groeien. Bij ernstige en meervoudige problemen is het belangrijk om er alles aan te doen om te zorgen dat kinderen thuis kunnen blijven opgroeien. De hulp vindt plaats in het gezin, met het gezin en samen met de mensen om het gezin heen. Is een uithuisplaatsing toch onvermijdelijk, dan moet er een 'zo thuis mogelijke' plek zijn voor het kind. De gemeente schept hiervoor de juiste randvoorwaarden. [Meer info >](#)



2. Hoe weet je als gemeente wat er speelt bij de kinderen, jongeren en ouders in hun buurten en wijken?

Adviezen voor het verkiezingsprogramma:

- ☐ De gemeente gaat actief op zoek naar de stem en inzichten van kinderen, jongeren en ouders. De gemeente laat hen meepraten, meedoen en meebeslissen. Jongeren worden altijd betrokken bij beleid. [Meer info >](#)
- ☐ De gemeente werkt samen met lokale partners die een goed beeld hebben van wat bij kinderen en jongeren speelt. Zoals het onderwijs, vrijetijdverenigingen, kinderopvang en de jeugdgezondheidszorg. [Meer info >](#)
- ☐ De gemeente kijkt per wijk en buurt wat het betekent voor kinderen en jongeren om daar op te groeien. Zijn er scholen, kinderopvang, consultatiebureaus, bibliotheken, sportverenigingen, speeltuinen en andere plekken voor vrije tijd? Hoe veilig is de buurt? Biedt de wijk voldoende groen? [Meer info >](#)

3. Hoe kun je er als gemeente voor zorgen dat jeugdbeleid effectief is?

Adviezen voor het verkiezingsprogramma:

- ☐ De gemeente heeft een realistische beleidsverwachting. De suggestie van snelle oplossingen geeft schijnzekerheid aan inwoners. Als beleid faalt, is het tijd om eerst onderliggende aannames van beleid ter discussie te stellen. [Meer info >](#)
- ☐ De gemeente werkt volgens een kwaliteitscyclus, waarin concrete maatschappelijke resultaten worden geformuleerd en deze periodiek worden gemonitord. [Meer info >](#)
- ☐ De gemeente zet zich binnen de regio in voor betere kwaliteit en effectiviteit van de jeugdhulp. [Meer info >](#)





Maak jeugdbeleid politiek

In de praktijk merken we dat raadsleden het lastig vinden om een goed politiek gesprek te voeren over de keuzes in het jeugdbeleid. Toch is dit beleid wel politiek van aard: het gaat over de vraag wat voor samenleving we willen zijn voor kinderen en jongeren, en welke rol de overheid daarin speelt.

Deze vragen helpen om het politieke debat te voeren:

- Welk signaal geven kinderen en jongeren af in jouw gemeente over hoe het met hun gaat?
- Wat hebben kinderen en jongeren nodig in hun ontwikkeling?
- In hoeverre moet opvoeden georganiseerd worden met professionele hulpverleners?
- Wat vinden we ervan dat we kinderen en jongeren beoordelen op hun individuele kwaliteiten?
- Hoe bouwen we een lokale samenleving waarin steeds minder kinderen denken dat zij niet aan 'de norm' voldoen, en denken dat dit aan henzelf ligt?
- Hoe geven we ouders, leraren, pedagogisch medewerkers, buurtbewoners en sportcoaches meer ruimte om hun pedagogische rol te pakken?
- Hoe belangrijk zijn de kinderrechten uit het internationale Kinderrechtenverdrag voor onze gemeenten? Zie ook [de kinderrechtentoets](#).

Meer weten over effectief jeugdbeleid?
Bekijk dan:

[Informatie voor gemeenteraadsleden >](#)

[Informatie voor beleidsmakers >](#)

